

Влияние суфизма на западную культуру и философию / Е. С. Александрова // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХП», 2017. – № 00 (0000). – С. 61–66. – Бібліогр.: 20 назв. – ISSN 2227-6890.

Synthetic Judgment in the Positivist Tradition / O. S. Aleksandrova // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2017. – № 00 (0000). – P. 61–66. – Bibliogr.: 20. – ISSN 2227-6890.

Відомості про автора / Сведения об авторе / About the Author

Александрова Елена Станіславівна – доктор філософських наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка, декан історико-філософського факультету; тел.: (067) 777–87–36; e-mail: o.aleksandrova@kubg.edu.ua.

Александрова Елена Станіславівна – доктор философских наук, профессор, Киевский университет имени Бориса Гринченко, декан историко-философского факультета; тел.: (067) 777–87–36; e-mail: o.aleksandrova@kubg.edu.ua.

Aleksandrova Olena Stanislavivna – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of History and Philosophy, Borys Grinchenko Kyiv University; tel.: (067) 777–87–36; e-mail: o.aleksandrova@kubg.edu.ua.

УДК 1:14:52

I. В. ВЛАДЛЕНОВА

ДОСВІД ПОЛЬЩІ З ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАУКИ: НАУКОВИЙ ЦЕНТР КОПЕРНИКА У ВАРШАВІ

Наука призначена для кожного громадянина суспільства, вона повинна бути демістифікованою. У зв'язі наукове-соціальне народжується розуміння, що кожен може опанувати науковим знанням як культурним надбанням і краще зрозуміти їх взаємозв'язок. У будь-якому суспільстві необхідно формування наукової культури і доступне поширення наукової інформації. Це формує «наукову грамотність». Необхідно, щоб вчені виходили за межі свого наукового товариства і взаємодіяли з громадськістю. Це може бути як телепрограми, так і гуртки любителів науки. Необхідно шукати нові шляхи, нові способи залучення людей до науки.

Ключові слова: наука, досвід Польщі, Науковий центр Коперника, соціальна епістемологія, популяризація науки, соціальні відносини.

Наука предназначена для каждого гражданина общества, она должна быть демистифицирована. В связке научное-социальное рождается понимание, что каждый может овладеть научным знанием как культурным достоянием и лучше понять их взаимосвязь. В любом обществе необходимо формирование научной культуры и доступное распространение научной информации. Это формирует «научную грамотность». Необходимо, чтобы ученые выходили за пределы своего научного общества и взаимодействовали с общественностью. Это может быть как телепрограммы, так и кружки любителей науки. Необходимо искать новые пути, новые способы привлечения людей к науке.

Ключевые слова: наука, опыт Польши, Научный центр Коперника, социальная эпистемология, популяризация науки, социальные отношения.

Science is for every citizen to society, it should be demystification. In conjunction scientific-born social understanding that anyone can master the scientific knowledge as cultural heritage and better understand their relationship. In any society must formation of scientific culture and dissemination of scientific information available. This forms the "scientific literacy." It is necessary that scientists went beyond their scientific community and interact with the public. This can be a TV, and groups of fans of science. It is necessary to look for new ways, new ways of engaging people in science.

Keywords: science, in Poland, Copernicus Science Center, social epistemology, the popularization of science, social relations.

Вступ. Наука – соціальний інститут і його успішне існування немислимо без суспільства. Спостерігається двостороння взаємодія: наукових досліджень на суспільство, і зворотна тенденція – соціальні відносини і цінності впливають на наукові дослідження. Ця взаємодія провокує або на створення антинаукових рухів, критично налаштованих по відношенню до науки: різні технофобії, неолудизм; або технофілію, сцієнтизм – проголошення науки могутньою силою і вищою цінністю [9; 10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Філософи, які вивчають соціальний характер наукового знання, свої витоки можуть простежити від праць Джона Стюарта Мілля, Чарльза Сандерса Пірса і Карла Поппера – їх об'єднує те, що всі вони сприймали критичну взаємодію між людьми як центральну в перевірці тверджень про соціальну значущість знання [1]. З точки

зору Ч.Пірса абсолютна реальність виступає «регулятивною ідеєю», істинність ж будь-якого даного результату наукового дослідження встановлюється колективом вчених, які являють собою ідеал соціальної комунікації. Внесок Пірса в соціальну епістемологію науки в його консенсусній теорії істини, яка визначає центральне місце діалогу і соціальній взаємодії [2].

Поппера часто вважають попередником соціальної епістемології через те, що він підкреслював важливість критики в розвитку наукового знання. Ці ідеї, «одягнені» в соціокультурний контекст наочно пояснив і доповнив в «Структурі наукових революцій» Томас Кун [3]. Свою філософську концепцію він оформив, читаючи популярні лекції з фізики для непрофесіоналів. Нове покоління соціологів науки Баррі Барнс, Стівен Шапін і Гаррі Коллінз вважали, що існує ще більш неочевидні фактори в наукових судженнях, які визначаються соці-

альними факторами. Однак Хізер Дуглас в своєму критичному дослідженні ідеалу свободи цінностей відкидає ці твердження [4]. Вона вважає, що наука не є безцінною, але може бути захищена від шкідливих наслідків, якщо вчені зроблять кроки для пом'якшення впливу невідповідних моральним засадам суспільства цінностей. Для цього необхідно розрізнати пряму та непряму роль цінностей. Наступний етап – формулювання рекомендацій для окремих вчених. Цінності відіграють пряму роль, коли вони забезпечують пряму мотивацію приймати або відкидати теорію; вони грають непряму роль, коли виконують певну роль в оцінці наслідків прийняття або відхилення позову, що впливає на те, що буде вважатися достатнім доказом для прийняття або відхилення. Відповідальність вчених полягає в тому, щоб переконатися, що цінності грають безпосередню роль в їх роботі.

Робота над роллю науки в суспільстві охоплює як загальні моделі суспільного авторитету науки, так і аналіз конкретних дослідницьких програм, які мають відношення до суспільного життя. Багато філософів підкреслюють зростаючу владу науки над життям людей. Ця влада посилилася з розвитком інформаційних технологій. С. Фуллер частково погодився з твердженням емпіричних соціологів, проте він вважає, що завдання філософів в нових реаліях переглянути етичні проблеми і моральні норми [5]. Завданням соціальної епістемології науки, на думку С. Фуллера, має стати управління виробництва знань шляхом регулювання риторичних, технологічних і адміністративних засобів його комунікації.

Ціль дослідження: визначити засади популяризації науки на прикладі Наукового центру Коперника.

Матеріали та результати дослідження. Незважаючи на вплив соціальних чинників на розвиток науково-технологічного знання, філософи намагаються довести гносеологічну легітимність, яку вони вважають підірваною новою соціологією. У той же час особливості організації наукового дослідження змушують філософів враховувати їх після мотивацій ініціатив по популяризації науки: вроджена цікавість людей є головною силою науки. Наука призначена для кожного громадянина суспільства, вона повинна бути демістифікованою. Наука не може бути тільки для обраних, їй слід бути тим, до чого можуть звернутися всі. Незрозуміле і складне викликає відторгнення на рівні буденної свідомості. Бути зрозумілою – це значить стати частиною повсякденного життя. Кожна людина може відкрити заново і дозволити природній цікавості розкритися, наважитися задавати питання, зважитися шукати відповіді. Відчуття задоволення від відкриття і, таким чином, дізнатися, як все це можна знайти й, головне зрозуміти, як відбувається навчальний процес і науковий пошук. У зв'язці науково-соціальне народжується розуміння, що кожен може опанувати науковим знанням як культурним надбанням і краще зрозуміти їх взаємозв'язок.

У будь-якому суспільстві необхідно формування наукової культури і доступне поширення наукової інформації. Це формує «наукову грамотність». Це

також пробуджує нові таланти до природничих і технічних наук. Це покращує рівень охорони здоров'я. Це може бути приємним проведенням часу – варіантом дозвілля і культури. І це, безумовно, буде рішучим викликом містицизму і забобонам. І, нарешті, сформує правильний науковий настрій в суспільстві.

В рамках популяризації науки необхідно представляти і повідомляти про зростання науково-технічної інформації та її застосування для поліпшення якості життя. Збирати, відновлювати і зберігати важливі історичні об'єкти, які представляють собою віхи у розвитку науки, техніки і промисловості. Треба доповнювати формальну наукову освіту в школах і коледжах позашкільної освітньої діяльністю. Необхідно, щоб вчені виходили за межі свого наукового товариства і взаємодіяли з громадськістю. Це може бути як телепрограми, так і гуртки любителів науки. Так склалося, що саме астрономії доводилося розвиватися, пробиваючи собі дорогу популяризацією та просвітою населення, саме тому багато астрономів, слідуючи традиції, закладеної ще Галілеєм, рішуче пропагують астрономічні знання, активно взаємодіючи з громадськістю. Традиційно цим також займаються планетарії усього світу. Астрономи-любители роблять наукові відкриття, моніторячи кожен день нічне небо. Вони відкривають малі тіла й астероїди, збирають безцінну інформацію для науки. Також в інших галузях знання, наприклад, добровольці можуть брати участь в моніторингу навколишнього середовища: це може бути дослідження ґрунтів, повітря, вони можуть збирати дані про кількість і ареал популяції цільових видів тварин, що знаходяться під загрозою зникнення, підтримувати зникаючі види, підвищивши обізнаність про місцеві зникаючі види або допомагаючи очистити парки дикої природи, тощо. У разі таких проектів добровольці збирають ті ж дані, що і біологи і технічні фахівці, незважаючи на значно менш спеціалізовану підготовку або досвід. Наприклад, проект польових досліджень BudBurst, хоча і призначений для молодших студентів, залучає громадян Сполучених Штатів для спостереження за фенофазою місцевих рослин з плинном часу, результати яких створюють інформативну серію карт, які описують тенденції росту рослин, які можна порівняти з кліматичними даними та шукати кореляції. Крім того, добровольці можуть брати участь в програмах моніторингу дикої природи і місць проживання різних біологічних видів [6].

Ми живемо в світі, де домінують науки і технології. Наука стає все більш спеціалізованою, але якщо ми хочемо зрозуміти ті зміни, які ми спостерігаємо, ми повинні говорити зрозумілою, переконливою і всеосяжною мовою. Необхідно шукати нові шляхи, нові способи залучення людей до науки. Це може бути веб-сайт, неонові реклами, інтерактивна гра, віртуальні інтерактивні моделі і дисплеї, робочі моделі, виставки, знайомство з історією різних наук, біографією вчених, цікаві дискусії та бесіди, наукові події, які призначено для непрофесійної аудиторії. Популяризацією науки активно займаються планетарії, музеї, наукові центри, національні парки, соціальні науки.

Популяризація науки в вишах – це також крок в поширенні інформації про самий вуз і корисна реклама навчальних послуг.

Достатньою успішно займається популяризацією науки спеціально створений для цього Науковий центр Коперника в Варшаві. Це культурна установа створена і фінансується за рахунок міста Варшави, Міністерства науки та вищої освіти. У науковому центрі знаходиться понад 450 інтерактивних експонатів, за допомогою яких відвідувачі самі проводять експерименти, також в Центрі є планетарій «Небо Коперника». Тут можна самостійно проводити експерименти, завдяки яким складні природні явища стають зрозумілими. Одночасно – це захоплює проведення часу. Для відвідувачів існує галерея «Світ в русі» (*Świat w ruchu*), де можна особисто переконатися, що відчував астронавт Ніл Армстронг, ступаючи на поверхню Місяця. У галереї «Re:Geneacja» можна дізнатися, чого і чому ми боїмося. Галерея «Зона світла» (*Strefa światła*) – це місце для тих, хто любить загадки, а в галереї «Людина та світ» (*Człowiek i środowisko*) найважливішим експонатом стає сам відвідувач. Тут можна познайомитися з межами власних можливостей, секретами почуттів і тіла. В планетарії (*Niebo Kopernika*), де, завдяки проекції на сферичному екрані, що оточує зоровий зал з усіх боків, а також сучасним мультимедійним технологіям, в учасників сеансів створюється враження, що вони перебувають у віддалених куточках космосу, в глибині океану або всередині вулкана.

Необхідно також відзначити важливість популярної наукової літератури, яка є мостом між науковою літературою як професійним способом представлення результатів досліджень і сферою політичного і культурного дискурсу на популярному рівні. Мета такого роду літератури – передати результати наукових досліджень на більш зрозумілій мові. У Польщі виходить досить багато літератури подібного роду. Наприклад: «Space», «Всесвіт», «Уранія», «Знання та життя», «Юний технік», «Світ науки», «Проблеми науки», «Секрети науки», «Academia» і т.д. Багато газет мають наукові рубрики, наприклад щотижнева газета «Політик», «Психологічний помічник» і ін. Також науковій освіті присвячені теле- і радіопроекти, наприклад, програма на польському телебаченні «Велика гра». Іншою формою популяризації науки виступають спеціалізовані портали і блоги, наприклад: Onet.pl, Vadania.net, Gildia.pl. Безліч спеціалізованих сайтів, присвячених тій чи іншій науці: фізиці й астрономії – Kwantowo.pl, Carbon szowinista, teleskopy.net, Urania.edu.pl; біології – Ewolucja.org і др.

В Україні з'явився проект з популяризації науки восени 2011 року, він називається «Дні науки» – це спільний проект з ініціативною групою вчених НАН України. Вперше ця акція проведена в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України за ініціативи команди «Моя наука», з тій пори «Дні науки» відбувалися в багатьох установах Києва, Львова, Харкова, Одеси та інших міст України. Треба також назвати українсько-польській освітній проект «Scientific Fun – наукові пікніки в Україні» – неформальний захід з по-

пуляризації науки серед молоді. Проект, спрямований на розвиток нової наукової еліти в Україні, він проводиться в Києві й в інших містах України. Координатор проекту – Центр Міжкультурних Ініціатив (Варшава) в партнерстві з Центром Науки Коперника (Варшава), за фінансової підтримки Фонду «Освіта для демократії» в рамках програми «Перетворення в Регіоні – RITA» Польсько-Американського Фонду Свободи.

У Польщі популяризація науки є предметом сфери державного управління, яке знаходиться у веденні міністерства науки і вищої освіти. У цьому міністерстві існує відділ, який безпосередньо займається діяльністю з управління популяризацією науки в Департаменті наукових інструментів політики. Популяризація науки в Польщі підтримується державою, як і наукові дослідження. Установи, чіє основне завдання полягає в популяризації науки, є: різноманітні наукові центри, не тільки центр Коперника, але й Центр науки в Вроцлаві, планетарії, музеї і музеї під відкритим небом, публічні бібліотеки, інститути наукової інформації, парки палеонтологічні та геологічні (наприклад, геопарк на Сент-Енн Jugapark в Красеюв), університети для дітей (наприклад, університет «Діти Trzebinia» в Кракові) та багато інших організацій.

Треба зазначити, що в Україні ще не достатньо розвинута культура популяризації науки. Немає зв'язку між громадськістю та науковим товариством. Але все ж таки багато ентузіастів займаються популяризацією наукового знання.

Необхідно відзначити можливості, які дають електронні ресурси. Популяризація науки в її електронній формі тісно пов'язана з ростом і розвитком Всесвітньої павутини. Наука стає невід'ємною частиною інтернет-простору, все більше втягується в мережеве суспільство. Таким чином, Інтернет став важливою технічною підтримкою популяризації науки. Відзначимо українські сайти, які присвячено популяризації науки: «Моя наука» (<http://my.science.ua/>); «Український науковий клуб» (<http://nauka.in.ua/uk/>); «Банк лекцій» з популярної науки (<https://lecbank.jimdo.com/>). Мережа, з одного боку, збільшила доступність, наочність і популярність науки і наукових досліджень. З іншого боку, зросла популярність та цитування популярних журналів або блогів. Інтернет сьогодні є ефективним засобом поліпшення громадського розуміння науки. Мережа дозволила популяризувати науку через популярні пошукові системи. Мережа створює зв'язок між фахівцями та громадськістю. Наукова популяризація – це спроба скоротити відстань між науковими фахівцями і громадськістю. Інтернет-ресурси з популяризації науки в Україні поки що погано конкурують з текстовими матеріалами, які пишуть копірайтери на інших інтернет-майданчиках. Як правило, копірайтери «набирають матеріал» за тематикою, в якій вони не є фахівцями. Вони пишуть тексти для просування сайту, реклами, тобто скаладають будь-які тексти на замовлення. Рівень матеріалу залишає бажати кращого. Завдання копірайтера написати текст, який би підвищував його релевантність при аналізі пошуковими системами. Особливу небезпеку становлять такі тексти, які присвячено медицині, де пропонуються

«доступні» засоби лікування. Питання про науковий статус надзвичайно важливий для представників різних ненаукових напрямків, які зловживають науковою термінологією, щоб «прикрасити» свої ненаукові дослідження. Псевдонаука спокушає простими рішеннями та обслуговує соціальний запит на загальнодоступну, зрозумілу масам без спеціальної професійної підготовки розшифровку складних явищ природи і культури. Такі адепти обіцяють швидкі позитивні ефекти в медицині, фінансах, тощо, але ж наука – це важка та досить кропітка праця, яка під собою має експериментальну перевірку і постійне виправлення помилок, критику, апробацію, систематизацію знання, постійне удосконалення технічних та методологічних засобів, тощо.

Наукова популяризація – це інтерпретація наукової інформації (науки), призначеної для широкої аудиторії. Наукова популяризація через Інтернет – це можливість поширення інформації про зусилля, досягнення науки. Такі проекти можуть включати: електронні книги, електронні конференції, електронні газети, інтернет-журналістику, онлайн-семінари, семінари та наради, електронні форуми, журнали відкритого доступу, аудіовізуальні матеріали і т.д.

Сьогодні наука користується, зрозуміло, певною інституційною підтримкою. Наприклад, в сімнадцятому та вісімнадцятому століттях ця підтримка повинна була бути завойована. Це завойовання також можна віднести до успішної популяризації науки. Наука за часів Коперника протиставляє себе релігійним авторитетам і догматам, вона створює нову громадськість, для якої наука стає природним компонентом нашого життя, професійної діяльності, яка є результатом соціальної місії вчених, що націлена на підвищення комфорту нашого життя. Соціальне визнання місця і ролі науки безпосередньо залежить від політичних, ідеологічних та релігійних чинників. У демократичних суспільствах рівень фінансування науки вище, ніж в традиційних.

Необхідно відзначити, що в справі популяризації науки журналісти і вчені повинні працювати разом. На жаль, в Україні мало наукових журналістів, які б висвітлювали діяльність вчених, описували б події, що відбуваються в світі науки. Закони, за якими працює наукове співтовариство відрізняються від тих, що функціонують в соціальній публічній сфері. Тут свої особливості і вимоги. Не всі наукові дослідження мають яскраво виражений суспільний характер і епістемічну привабливість наукових досліджень. Наприклад, результати, які отримано в фундаментальній науці не завжди мають швидке практичне застосування. Деякі дослідження в точних природничих, математичних науках досить «абстрактні» та важко зрозумілі пересічному громадянину. Космологічні дослідження або вивчення планет Сонячної системи взагалі здаються занадто відірваними від життя простої людини. Але ж всі ті наукові пошуки та розвідки мають прагматичний соціальний ефект, тільки його треба зрозуміло розтлумачити. В цьому напрямку є робота для соціальних епістемологів. Соціальні епістемологи розглядають соціальний аспект як основу для формування знання, вони намагаються розібратися в тому,

як слід шукати прагнення до знань, включаючи його соціальні (й інституційні) вимірювання. Тут на стику філософії науки, соціальної епістемології, соціології та журналістики можна проводити дослідження з популяризації наукового знання. Соціальні епістемологи проводять нормативні дослідження, не втрачаючи при цьому контролю над соціальним виміром знання. Отже, є вагомі причини розглянути можливість розширення сфери філософії науки з метою включення цих дисциплін, паралельно включаючи дискусії в гуманітарних і суспільних науках з приводу соціального виміру наукового знання і ролі науки в суспільстві.

Висновки. Такі вчені, як Альберт Ейнштейн та Марія Кюрі усвідомлювали важливість наукової освіти, крім того, що вони були видатним вченими, вони також були суспільними діячами, які наочно розповідали про те, як досягнення фундаментальної науки можна використати для розуміння всесвіту та вирішення практичних завдань. Видатний французький астроном К. Фламмаріон заснував Французьке астрономічне товариство, яке при його житті нараховувало декілька сотень членів з усього світу. Товариство переслідувало виключно популяризаторську мету. Зараз в Україні як ніколи потрібно налагоджувати діалог між наукою та громадськістю. Це, в першу чергу, відвлече суспільство від ідеолого-пропагандистської інформації, яка розгалужує суспільство, роз'єднує людей за так званою ідеологічною ознакою. Наука стоїть вище ідеологій, політичних пристрастей, вона наднаціональна, наддержавна, вона для всіх. В сучасних умовах наука може стати об'єднуючою ланкою між різними верствами населення. Наука формує критичне мислення, вона вчить осмислювати та аналізувати інформацію, вона стимулює цікавість, інтерес до світу, вона розкриває творчі здібності. Українцям потрібна нова інтелектуальна еліта, яка раціональна мислить, має здоровий скептицизм, формує баланс між відкритістю до нових ідей до методологічних сумнівів. Нам потрібна наукова грамотність при вирішенні політичних та буденних проблем, яка в змозі змінити Україну на краще.

Список літератури: 1. The Social Dimensions of Scientific Knowledge [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://plato.stanford.edu/entries/scientific-knowledge-social/>. – Дата звертання : 20 квітня 2017. 2. Peirce Charles S. Some Consequences of Four Incapacities / Charles S. Peirce // Journal of Speculative Philosophy, 2: 140–157; reprinted in C.S. Peirce, Selected Writings, Philip Wiener (ed.), New York: Dover Publications, 1958. – P. 39–72. 3. Kuhn T. The Structure of Scientific Revolutions / Thomas Kuhn. – Chicago: University of Chicago Press, 1962 – 172 p. 4. Douglas Heather. Inductive Risk and Values in Science / Heather Douglas // Philosophy of Science. –Vol. 67, No. 4 (Dec., 2000). – P. 559–579. 5. Fuller Steve. Social Epistemology, Bloomington / Steve Fuller. – IN: Indiana University Press, 1988. – 316 p. 6. The Future of Monitoring [Електронний ресурс] / Brenda McComb, Benjamin Zuckerberg, David Vesely, Christopher Jordan. – Режим доступу: <https://openoregonstate.pressbooks.pub/monitoring/chapter/chapter-15-the-future-of-monitoring/>. – Дата звертання : 20 квітня 2017. 7. Copernik Science Centre Buro [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kopernik.org.pl/>. – Дата звертання : 20 квітня 2017. 8. Популяризація науки в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/Senko_report.pdf. – Дата звертання : 20 квітня 2017. 9. Rimkutė, Audronė. The Problem of Social Knowledge in Contemporary Social Epistemology: Two Approaches /Audronė Rimkutė, 2014.

10. *Moti Mizrahi*. What's so bad about scientism? / *Moti Mizrahi* // *Journal Social Epistemology*. – 11 Apr 2017. – P. 1–17.

References (transliterated): 1. *The Social Dimensions of Scientific Knowledge*. Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/scientific-knowledge-social/>. (accessed 20.04.2017). 2. Peirce Charles S. Some Consequences of Four Incapacities. *Journal of Speculative Philosophy*, 2: 140–157; reprinted in C.S. Peirce, *Selected Writings*, Philip Wiener (ed.), New York, Dover Publications, 1958, pp. 39–72. 3. Kuhn T. *The Structure of Scientific Revolution*. Chicago, University of Chicago Press, 1962, 172 p. 4. Douglas Heather. Inductive Risk and Values in Science. *Philosophy of Science*, vol. 67, no. 4 (Dec., 2000), pp. 559–579. 5. Fuller Steve. *Social Epistemology*. Bloomington, Indiana University Press, 316 p. 6. Brenda McComb, Benjamin Zuckerberg, David Vesely, Chris-

topher Jordan. *The Future of Monitoring*. Available at: <https://openoregonstate.pressbooks.pub/monitoring/chapter/chapter-15-the-future-of-monitoring/>. (accessed 20.04.2017). 7. *Kopernik Science Centre Buro* Available at: <http://www.kopernik.org.pl/>. (accessed 20.04.2017). 8. *Popularyzatsiia nauky v Ukraini: problemy ta perspektyvy* Available at: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/Senenko_report.pdf. (accessed 20.04.2017). 9. Rimkutė, Audronė *The Problem of Social Knowledge in Contemporary Social Epistemology: Two Approaches*. 2014. doi:10.15388/Problemos. 10. *Moti Mizrahi* What's so bad about scientism? *Journal Social Epistemology*, pp. 1–17.

Надійшла (received) 30.04.2017

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Досвід Польщі з популяризації науки: Науковий центр Коперника у Варшаві / І. В. Владленова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – № 29 (1251). – С. 65–69. – Бібліогр. : 10 назв. – ISSN 2227-6890.

Опыт Польши в популяризации науки: Научный центр Коперника в Варшаве / И. В. Владленова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – № 29 (1251). – С. 65–69. – Бібліогр. : 10 назв. – ISSN 2227-6890.

Poland's experience with the popularization of science: Copernicus Science Center in Warsaw / I. V. Vladlenova // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2017. – № 29 (1251). – P. 65–69. – Bibliogr.: 10. – ISSN 2227-6890.

Відомості про автора / Сведения об авторе / About the Author

Владленова Іліана Вікторівна – доктор філос. наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри філософії; тел.: (057) 707–60–20; e-mail: vladlenova@email.ua.

Владленова Иліана Викторовна – доктор філос. наук, доцент, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», професор кафедри філософії; тел.: (057) 707–60–20; e-mail: vladlenova@email.ua

Vladlenova Iliana Victorivna – Doctor of Philosophy Sciences, Docent, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Professor at the Department of Philosophy; tel.: (057) 707–60–20; e-mail: vladlenova@email.ua.

УДК 123. 1 : 141. 32 : 165. 75

О. Н. ГОРОДЫСКАЯ

СВОБОДА КАК ФОРМА БЫТИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Стаття звертається до проблеми свободи людини. Автор з'ясує, чи можлива свобода у сучасному світі, коли вплив технологій на життя людини стає радикальним. Підкреслюється вірогідність, що технології зможуть змінювати модель «людського» до нескінченності. Це ставить під питання людину та свободу як форму її буття. Як провідне обґрунтовується поняття свободи у філософії М. Фуко, коли суб'єкт та його свобода інтерпретуються як становлення.

Ключові слова: людина, свобода, екзистенціалізм, технології, Фуко, суб'єкт як становлення.

Статья обращается к проблеме свободы человека. Автор выясняет, возможна ли свобода в современном мире, когда влияние технологий на жизнь человека становится радикальным. Подчеркивается вероятность, что технологии смогут изменять модель «человеческого» до бесконечности. Это ставит под вопрос человека и свободу как форму его бытия. Как ведущее обосновывается понятие свободы в философии М. Фуко, когда субъект и его свобода интерпретируются как становление.

Ключевые слова: человек, свобода, экзистенциализм, технологии, Фуко, субъект как становление.

The article addresses to the human freedom problem. The author finds out is the freedom possible in modern world when the influence of the technologies on the human life becomes drastic. There expressed the likelihood of the limitless modeling of the “human” by technologies. Such limitless creates as well the illusion of the human being limitless. So it makes the human and the freedom as the basic being form challenging. This situation causes the new interpretation of the freedom concept. M. Foucauld has proposed such approach. Human as subject implements freedom not simply by using the possibilities but mostly by avoiding the destructive choices. Human freedom is not in the achieving of the aims but in the becoming process. So becoming is grounded as the topical interpretation of freedom as the human being form.

Keywords: human being, freedom, existentialism, technologies, Foucauld, subject as becoming.

Введение. Усложнение жизни в современном мире связано, прежде всего, с увеличением количества связей и отношений, которые не просто позволяют человеку изучать мир или реализовывать себя в про-